

Šifra kandidata:

Državni izpitni center

P 2 2 2 A 3 0 1 1 1

JESENSKI IZPITNI ROK

SLOVENŠČINA KOT DRUGI JEZIK

Izpitna pola 1

Razčlemba neumetnostnega besedila

Petek, 26. avgust 2022 / 60 minut

Dovoljeno gradivo in pripomočki:

Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik.

Kandidat dobi dva ocenjevalna obrazca.

Priloga z neumetnostnim besedilom je na perforiranem listu, ki ga kandidat pazljivo iztrga.

POKLICNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati nalog, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite oziroma vpišite svojo šifro v okvirček desno zgoraj na tej strani in na ocenjevalna obrazca.

Izpitna pola vsebuje 20 nalog. Število točk, ki jih lahko dosežete, je 60. Za posamezno nalogo je število točk navedeno v izpitni poli.

Rešitve pišite z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom in jih vpisujte v izpitno polo v za to predvideni prostor. Pišite skladno s slovničnimi in pravopisnimi pravili, čitljivo, vendar ne samo z velikimi tiskanimi črkami. Pri nalogah izbirnega tipa izberite samo eno rešitev, če v navodilu ni določeno drugače. Če se zmotite, napisano prečrtajte in rešitev zapišite na novo. Nečitljivi zapisi in nejasni popravki bodo ocenjeni z 0 točkami.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 12 strani, od tega 1 prazno.

P 2 2 2 A 3 0 1 1 1 0 3

Priloga k izpitni poli 1

HRANA

Zakaj jesti sezonsko in lokalno?

Nina Sankovič, Tamara Vidic Perko

Veliko potrošnikov bolj zaupa živilom, ki prihajajo iz naših krajev. Po letošnjih podatkih kmetijskega ministrstva že skoraj sedemdeset odstotkov potrošnikov na trgovskih policah išče lokalne izdelke. Lokalno pomeni, da so živila pridelana pri nas oziroma v naši državi, in to naj bi bilo na sveži zelenjavi in sadju tudi označeno. Sezonska hrana je tista, ki dozori na slovenskih tleh in je v določenem letnem času zrela za pobiranje. Takrat so živila tudi najcenejša. In če smo že pri cenah: poceni hrana, ki jo kupujemo, je velikokrat v resnici cenena hrana.

Jure Kristan je član tretje generacije družine Kristan, ki že dolgo na več kot 35 hektarjih zemlje prideluje raznovrstno zelenjavo in jo vsak dan prodaja na ljubljanski tržnici. Kot pravi, prideluje človeku in okolju prijazno zelenjavo brez pesticidov ali drugih nevarnih snovi.

»Prednosti kupovanja lokalno pridelane zelenjave sta predvsem njena svežina in bližina pridelave. Prodajamo dnevno sveža živila. Solato naberemo ob petih zjutraj, ob sedmih pa jo že prodajamo na tržnici. Vsa naša zelenjava pride na tržnico po samo sedmih kilometrih v nasprotju z več tisoč kilometri, kolikor jih mora prepotovati paradižnik iz Nizozemske, ki potem stoji na trgovinskih policah tudi več dni zaporedoma. Tega se vse bolj zavedajo tudi mladi, ki se zadnja leta spet vračajo na tržnice. Številni nas obiščejo na naši kmetiji, da vidijo, od kod prihaja zelenjava in kako jo pridelujemo. Takih obiskov smo vedno veseli, saj so dokaz, da je ljudem mar in da podpirajo lokalno pridelavo.«

Luka Košir, glavni kuhar in lastnik Gostišča Grič, kuha iz sestavin z domačih njiv in travnikov Škofjeloškega hribovja, iz bližnjih hlevov in okoliškega gozda. Njegovo vodilo je uporabiti, kar nam je najbližje.

»Imamo več vrtov in večinoma uporabljamo svojo zelenjavo. Ponuditi želimo čim več tistega, kar lahko pridelamo sami in naberemo na travnikih ter v gozdu. Razveselimo se vsakega zelenja, zajčje detelje, divjega hmelja, tudi plevela. Zelo se osredotočamo na ozimnico in shranjevanje: kako podaljšati rok vseh že dozorelih plodov, kako jih shraniti v slanici, kako iz njih narediti marmelado, kis, sok ... Tudi pri mesu in ribah upoštevamo kakovost določene vrste v določenem letnem času.«

Alja Kramar je glasbena urednica, žena in mama dveh malčkov. Kupuje kakovostna živila in vedno prebere oznake na embalaži izdelkov.

»Pri kupovanju hrane, predvsem sadja in zelenjave, pazimo, da je čim bolj lokalna. Imamo tudi majhen vrt in poleti sami pridelamo solato, paradižnik, papriko in začimbe. Tudi v drugih letnih časih poskrbimo za domačo hrano: sami pečemo kruh, pecivo ipd. Ko kupujemo v trgovinah, vedno preberemo sestavine, navedene na embalaži, izogibamo se emulgatorjem, raznim aditivom in drugim kemičnim sestavinam.«

Tanja Ribič, slovenska igralka in pevka, meni, da je samooskrba najboljša rešitev.

»Ko zmanjka hrane na vrtu, kupujem sezonsko. Pri nakupovanju hrane sem pozorna, kje kaj kupim, v hipermarketih je hrana mrtva. Najbolje se je zanesti nase. Jedilnik tako in tako ne sme biti histerično pester, naša presnova se lažje ukvarja z manj sestavinami. Pomembno je samo, da so sestavine raznolike in polnovredne.«

(Prirejeno po: Snagazin. Revija za boljši življenjski slog. September 2017.)

Prazna stran

Pozorno preberite izhodiščno besedilo in rešite naloge.

1. Dopolnite povedi z manjkajočimi podatki o temi in okoliščinah izhodiščnega besedila.

Izhodiščno besedilo je bilo objavljeno _____.
(Kdaj in kje?)

Napisali sta ga _____.
(Kdo?)

Tema izhodiščnega besedila je _____.
(Kaj?)

Namenjeno je predvsem tistim bralcem, ki _____
(Katerim bralcem?)

_____.
(4 točke)

2. Podčrtajte trditev, ki velja za izhodiščno besedilo.

Izhodiščno besedilo je publicistično / strokovno / praktičnosporazumevalno / uradovavno.

(1 točka)

3. Opazujte fotografije v besedilu.

- 3.1. V izhodiščnem besedilu so štiri fotografije. Kakšna je njihova vloga?

_____
(1)

- 3.2. S katerimi osebami sta se pogovarjali avtorici besedila? Dopolnite poved z imeni in priimki.

Avtorici sta se pogovarjali z _____,
_____, _____ in
_____.

(2)

- 3.3. Katero vprašanje sta jim zastavili?

_____
(1)

3.4. Kaj so te osebe po poklicu? Pod vsako fotografijo napišite poklic osebe.

(2)
(6 točk)

4. Ali je besedilo intervju? Obkrožite pravilni odgovor in ga utemeljite v povedi.

DA   NE

Utemeljitev: _____

(3 točke)

5. Še enkrat preberite uvodni odstavek (Veliko potrošnikov ...) in rešite nalogo.

5.1. O čem govori uvodni odstavek? Odgovorite v povedi/povedih in v odgovoru uporabite besede: *potrošnik, lokalno, sezonski*.

_____

_____

_____

(3)

5.2. Kdaj sta sadje in zelenjava najcenejša?

_____

(1)

5.3. V zadnji povedi je zapisana trditev, da je poceni hrana, ki jo kupujemo, velikokrat v resnici cenena hrana. Kaj to pomeni?

- A Cenena hrana ima nizko ceno, a je tudi manj kakovostna.
- B Cenena hrana je hrana, ki jo potrošniki cenijo.
- C Cenena hrana je tista, ki ji pred potekom roka uporabe znižajo ceno.

(1)
(5 točk)

6. O čem predvsem govorijo posamezne osebe? Na črtico pred vsakim imenom napišite ustrezno številko iz desnega stolpca.

_____ Jure Kristan	1	o uporabi gojene zelenjave in užitnih divjih rastlin
_____ Luka Košir	2	o izogibanju nakupom v velikih trgovskih centrih
_____ Alja Kramar	3	o uporabi živil brez nevarnih dodatkov
_____ Tanja Ribič	4	o potovanju hrane iz oddaljenih dežel
	5	o pridelovanju in prodaji svežih živil

(3 točke)

7. Obkrožite DA, če je trditev v skladu z izhodiščnim besedilom, ali NE, če ni.

Vsi vprašani doma pridelujejo zelenjavo.	DA	NE
Pri Luki Koširju lahko kupimo sezonsko zelenjavo.	DA	NE
Domačija družine Kristan je manj kot deset kilometrov oddaljena od ljubljanske tržnice.	DA	NE
Tako Alja Kramar kot Tanja Ribič prisegata na lokalno in sezonsko hrano.	DA	NE
V gostišču Grič večinoma uporabljajo kupljeno zelenjavo.	DA	NE

(3 točke)

8. S katerim prevladujočim namenom sta avtorici napisali izhodiščno besedilo? Obkrožite črko pred pravilnim odgovorom.

Avtorici sta napisali besedilo predvsem zato,

- A da bi bralce pozvali k odgovornosti pri nakupu svežih živil.
- B da bi bralce opozorili na nevarnost kupovanja hrane v hipermarketih.
- C da bi bralci izvedeli vse o uporabnosti sveže zelenjave.
- Č da bi za bralce ovrednotili prehrano sogovornikov.
- D da bi bralcem predstavili pomen lokalno pridelane hrane.

(1 točka)

9. Kaj pomeni podčrtani stavek v izpisani povedi? Odgovorite tako, da na črto napišete sopomenski stavek.

Takih obiskov smo vedno veseli, saj so dokaz, da je ljudem mar in da podpirajo lokalno pridelavo.

Takih obiskov smo vedno veseli, saj so dokaz, da _____
in da podpirajo lokalno pridelavo.

(1 točka)

10. Določite pomensko razmerje med podčrtanimi besedami. Vsako napišite v ustrezno okence.

Prednosti kupovanja lokalno pridelane zelenjave sta predvsem njena svežina in bližina pridelave. Prodajamo dnevno sveža živila. Solato na primer naberemo ob petih zjutraj, ob sedmih pa jo že prodajamo na tržnici.

Nadpomenka:
↓
Podpomenka:
↓
Podpomenka:

(2 točki)

11. Na vsako črto napišite besedo, ki spada v isto besedno družino kot podčrtana. Ena rešitev je že napisana.

Luka Košir, glavni kuhar in lastnik Gostišča Grič, kuha iz sestavin z domačih njiv in travnikov Škofjeloškega hribovja, iz bližnjih hlevov in okoliškega gozda.

KJE?

Bližnji hlevi so tisti, ki so blizu.

Domače njive so tiste, ki so _____.

Okoliški gozd je tisti, ki je v _____.

(2 točki)

12. Preberite slovarski sestavek in rešite nalogo.

soláta –e ž (ā)

1. *vrtna rastlina z listi, ki se sveži pripravljajo za jed, ali listi te rastline*: čistiti, nabirati, oprati, trebiti solato; presaditi, sejati solato; glava, listi solate / solata že dela glave / endivija, motovilec, radič in druga solata / pog. kupiti tri solate *tri glave solate*

2. *hladna jed iz delov rastlin ali mesa, jajc, pripravljena s kisom, oljem*: zmešati solato; pripraviti fižol v solati, kot solato / krompirjeva, kumarična, paradižnikova solata; govedina v solati / naročiti krompir, pečenko in (zeleno) solato / pribor, skodelica za solato

3. *slabš. kar je vsebinsko neurejeno, prazno*: ne berem rad take solate; kdo bo poslušal to solato

● solata gre v cvet *poganja steblo s cveti*; ekspr. pospravi z mize to solato *neurejene, razmetane liste, knjige*

◆ bot. solata *zelnata rastlina z rumenimi cveti v koških, Lactuca sativa*; morska solata *zelena alga listaste oblike, Ulva lactuca*; gastr. francoska solata *iz zelenjave, krompirja in majoneze*; mesna solata; mešana ali sestavljena solata *iz dveh ali več vrst solate*; ruska solata *iz mesa, majoneze in malo zelenjave*; sadna solata *jed iz narezanega sadja z različnimi dodatki*; vrtn. krhkolistna, mehkolistna solata

12.1. Obkrožite DA, če je trditev o slovarskem sestavku pravilna, ali NE, če ni.

Beseda <i>solata</i> je v izhodiščnem besedilu uporabljena v prvem pomenu.	DA	NE
Z besedo <i>solata</i> lahko poimenujemo ne samo rastlino, ampak tudi jed.	DA	NE
Beseda <i>solata</i> je v tretjem pomenu slogovno zaznamovana.	DA	NE
<i>Krhkolistna solata</i> je tîrmin v gastronomiji.	DA	NE

(2)

12.2. Spodnja poved ni slovnično pravilna. Na podlagi slovarskega sestavka jo popravite. Popravek napišite na črto.

V soboto je na tržnici kupil tri solate.

_____

(1)
(3 točke)

13. Glagola postavite v preteklik in poved na novo zapišite.

Ko zmanjka hrane na vrtu, kupujem sezonsko.

_____ (2 točki)

14. Namesto osnovnika zapišite primernik.

Imamo tudi majhen vrt.

Imamo tudi _____ vrt.

(1 točka)

15. Preberite izpisano poved. V vsaki vrstici na črto napišite vprašalnico, tako da bo odgovor smiseln.

Takih obiskov smo vedno veseli.

_____ smo veseli? Takih obiskov.

_____ smo veseli? Vedno.

(2 točki)

16. Osnovnim stavkom dopišite dopolnjevalne tako, da odgovorite na vprašalnice v oklepajih.

Uživati moramo sezonsko hrano, _____.
(Zakaj?)

Uživati moramo sezonsko hrano, _____.
(Čemu?)

Uživati moramo sezonsko hrano, _____.
(Katero?)

(3 točke)

17. Preberite spodnjo poved.

Jedilnik ne sme biti histerično pester, naša presnova se lažje ukvarja z manj sestavinami.

- 17.1. V katerem pomenskem razmerju sta stavka v povedi? Obkrožite črko pred pravilno rešitvijo.

A V pojasnjevalnem razmerju.

B V protivnem razmerju.

C V sklepalnem razmerju.

(1)

- 17.2. Stavka bi lahko povezali tudi z veznikom in ohranili pomen povedi. Katera od naštetih povedi ne bi bila pomensko ustrezna? Obkrožite ustrezno črko.

A Jedilnik ne sme biti histerično pester, naša presnova se namreč lažje ukvarja z manj sestavinami.

B Jedilnik ne sme biti histerično pester, zato se naša presnova lažje ukvarja z manj sestavinami.

C Jedilnik ne sme biti histerično pester, saj se naša presnova lažje ukvarja z manj sestavinami.

Č Jedilnik ne sme biti histerično pester, kajti naša presnova se lažje ukvarja z manj sestavinami.

(1)
(2 točki)

18. Premi govor spremenite v odvisnega.

Luka Košir je povedal: »Imamo več vrtov in večinoma uporabljamo svojo zelenjavo.«

(2 točki)

19. Vstavite naslonke v pravilnem zaporedju.

Če ne marate sveže zelenjave, _____ (je vam bi ne) priporočal.

Odgovoril je, da _____ (še ne se) more odločiti.

(2 točki)

20. Napišite **uradno zahvalo**.

Predstavljajte si, da ste Nevio/Nevia Meden, predsednik/predsednica ekološkega krožka na Srednji šoli Izola (Ulica Prekomorskih brigad 7, 6310 Izola). V okviru spomladanskega naravoslovnega dne ste člani krožka skupaj s svojim mentorjem obiskali kmetijo Kristan. Napišite zahvalo Juretu Kristanu, ki vas je sprejel in vam razkazal kmetijo. V zahvali napišite, kaj vas je posebej navdušilo oziroma kaj se vam zdi posebej pomembno, omenite pa tudi, zakaj je bil ta obisk za vas koristen. Manjkajoče podatke si izmislite. Pišite na naslednjo stran.

(12 točk)

